

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Vapaaehtoisuuden vaikutus soidensuojelun ekologiseen vaikuttavuuteen ja kustannustehokkuuteen

MetZo II –seminaari

Eini Nieminen

Santhu Kareksela, Panu Halme & Janne Kotiaho

Soidensuojelun täydennysohjelma

- Perustui Valtioneuvoston periaatepäätökseen.
- Valmisteltiin vuosina 2012–2015.
- Tavoitteena turvata jäljellä olevat arvokkaimmat suot tekemällä luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojeluohjelma.

Taustalla suoluonnon uhanalaisuus:

- Suoluontotyypeistä 54 % uhanalaisia.
- Uhanalaisia suolajeja 120 kpl, mm. riekko, kirjopapurikko ja lettorikko.
- Tilanne huono etenkin Etelä-Suomessa.

 Juha Kinnunen/Flickr

- Mutkia matkaan:
 - v. 2014 ympäristöministeri vaihtui
 - Ohjelma vapaaehtoistettiin eli luonnonsuojelulain mukainen valtion lunastusoikeus poistui
 - Soidensuojelun täydennysehdotus
- Mediassa monenlaisia väitteitä vapaaehtoistamisen vaikutuksista
 - Win-win?
 - Suojelun pirstaloituminen?
- Tapaus tarjosi tilaisuuden tuottaa aiheesta tutkimustietoa

Vaikuttaako suojelelun vapaaehtoisuus siihen, kuinka paljon monimuotoisuutta saadaan sisällytettyä suojelelun piiriin?

Vaikuttaako vapaaehtoisuus suojelelun taloudellisiin kustannuksiin?

Aineistot

Monimuotoisuusaineisto

- 91 monimuotoisuuskerrosta:
 - 31 aineistokerrosta suoyhdistymätyyppejä
 - 39 kerrosta suoluontotyypppejä
 - 3 kerrosta kasveja ja sammalia
 - 17 kerrosta potentiaalisia suolintujen esiintymiä
 - 1 kerros pienvesiä

Lisäksi

- Ojitusaste
- Kohteiden hankintakustannukset sis. maapohja, puusto ja hallinnollinen kulu

Kyselyaineisto

- YM:n keväällä 2015 toteuttama
- “Olisitko valmis harkitsemaan suojelua käypään hintaan omistamallasi suoalueella?”
Kyllä/Ei/Eos.
 - Suojeluvastaisuusprosentti kullekin kandidaattisuolle.
- Kyselyaineisto ei kattanut kaikkia kandidaattisoita
 - Ekstrapoloitiin kattamaan kaikki kandidaattisuot

Skenaariot

- 3 skenaariota:

1. Vapaaehtoinen suojelu

Maanomistajan mielipide ratkaisee. Zonation poistaa kaikki sellaiset suot, joilla yksikin maanomistaja vastustaa suojelua. Tämä tapahtuu riippumatta kohteiden monimuotoisuudesta.

2. Yhdistelmä

Sekä maanomistajan mielipide että monimuotoisuus huomioidaan. Maanomistajien vastustus on analyysissä mukana jatkuvana muuttujana välillä 0–100 %. Zonation pyrkii poistamaan vastustetut kohteet, mutta silti säilyttämään korvaamattomat luontoarvot etsien tasapainoa vastustuksen ja monimuotoisuuden välille.

3. Maanomistajat paitsiossa

Zonation maksimoi monimuotoisuuden määrän, eikä ota maanomistajien vastustusta lainkaan huomioon.

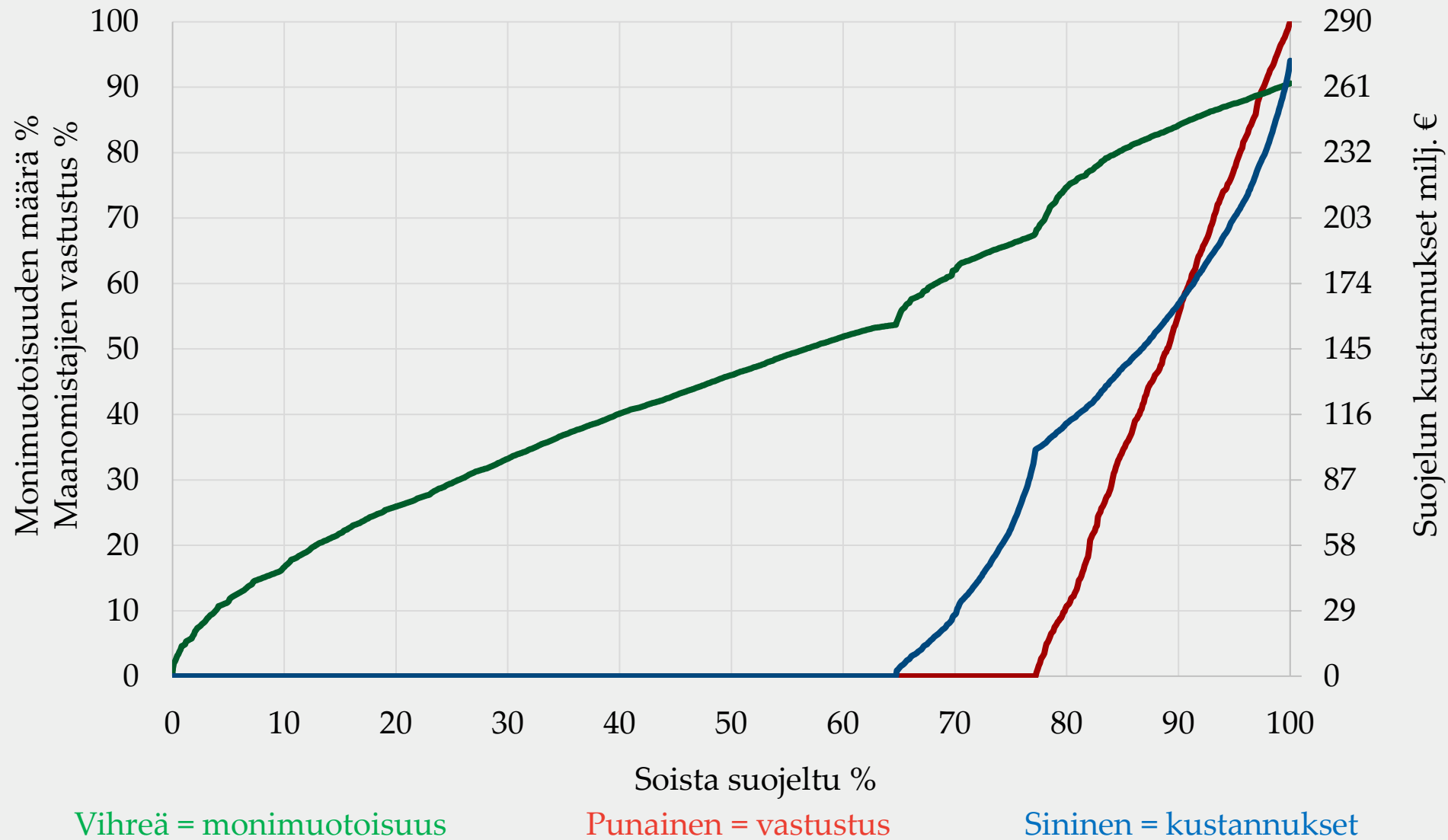
- Jokaisen skenaarion analyysissä mukana
 - suojelun taloudelliset kustannukset.
 - ojitusaste luonnontilaisuuden ilmentäjänä.
 - kohteiden kytkeytyneisyys toisiinsa.
 - paikallinen ja kansallinen näkökulma.

- Ainoastaan maanomistajien vastustuksen huomiointi vaihtelee.

- Mukana kaikkiaan 929 000 ha:
 - jo suojellut suot 601 700 ha.
 - soidensuojelutyöryhmän valitsevat kandidaattisuot 327 300 ha.

- Haluttiin löytää ne kandidaattisuot, joiden monimuotoisuuspiirteet parhaiten täydentäisivät suojelualueverkostoa.

Skenaario 1 Vapaaehtoinen suojeleminen

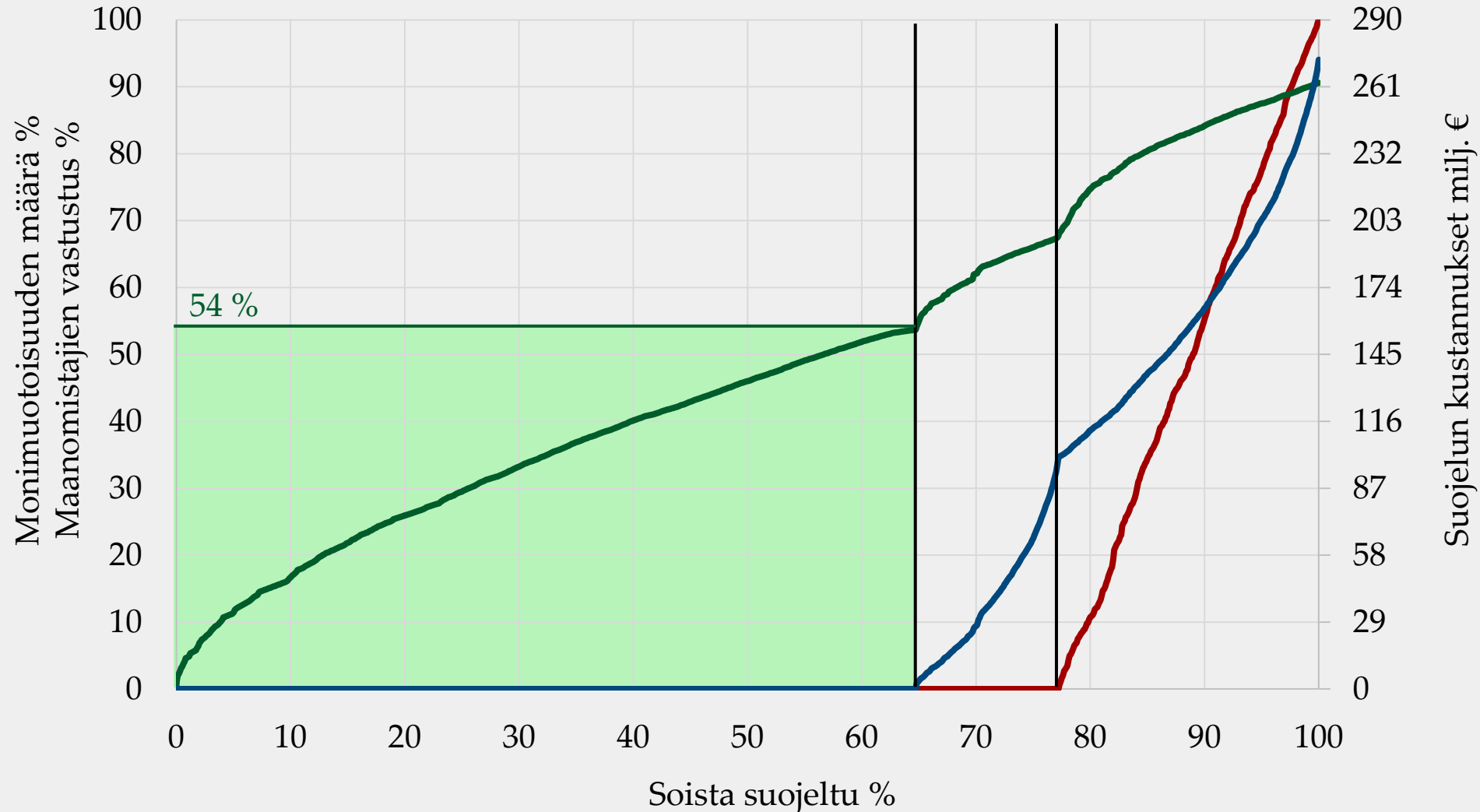

Skenaario 1 Vapaaehtoinen suojeleminen

Suojelualueet
601 700 ha

Kandidaattisuot
327 300 ha

Vihreä = monimuotoisuus

Punainen = vastustus

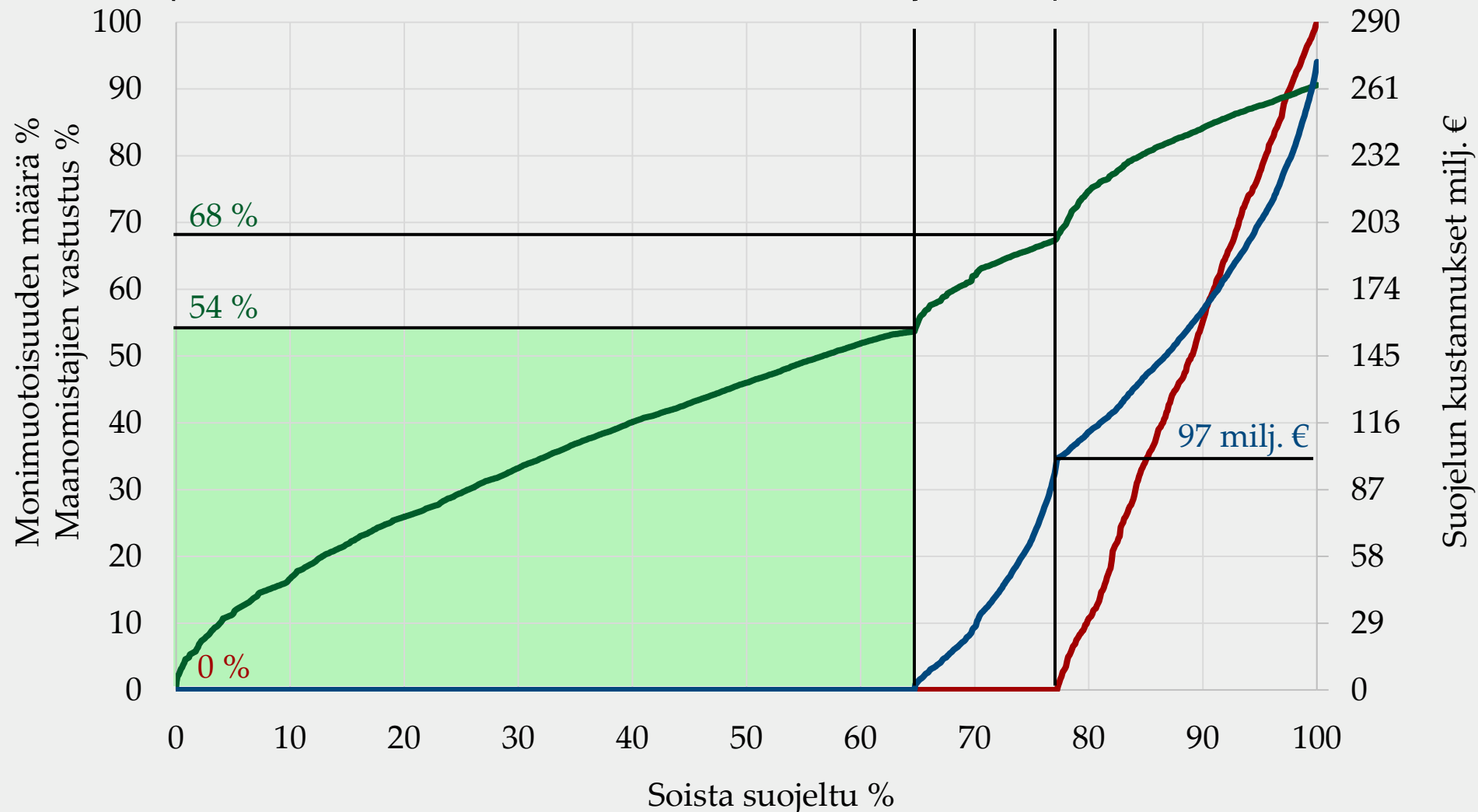
Sininen = kustannukset

Skenaario 1 Vapaaehtoinen suojeleminen

Suojelualueet
601 700 ha

Kandidaattisuot, joita ei vastusteta
115 400 ha

Vihreä = monimuotoisuus

Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

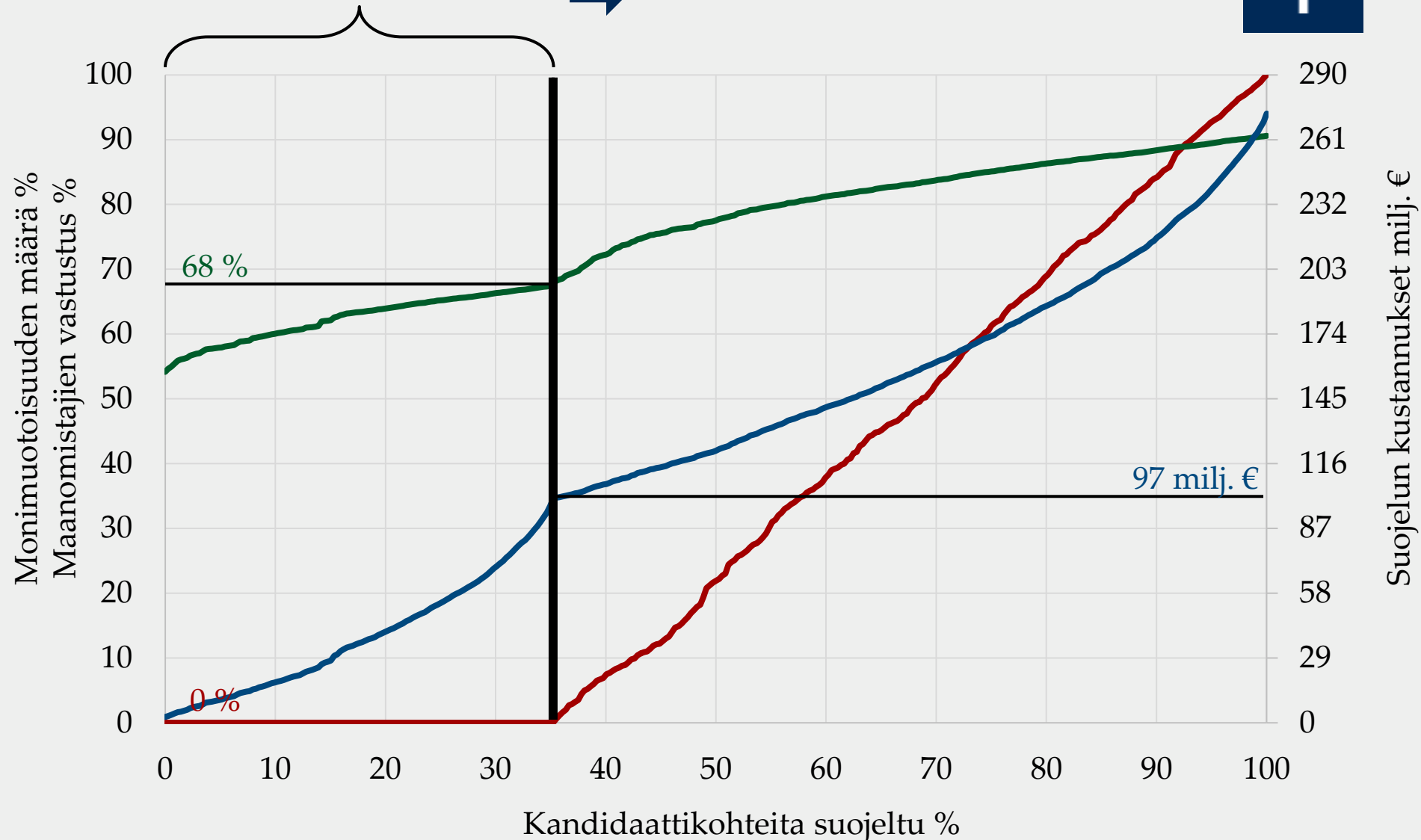
Skenaario 1 Vapaaehtoinen suojele

Alueet, joita ei vastusteta
115 400 ha

Fiksataan 115 400 ha

Vihreä = monimuotoisuus

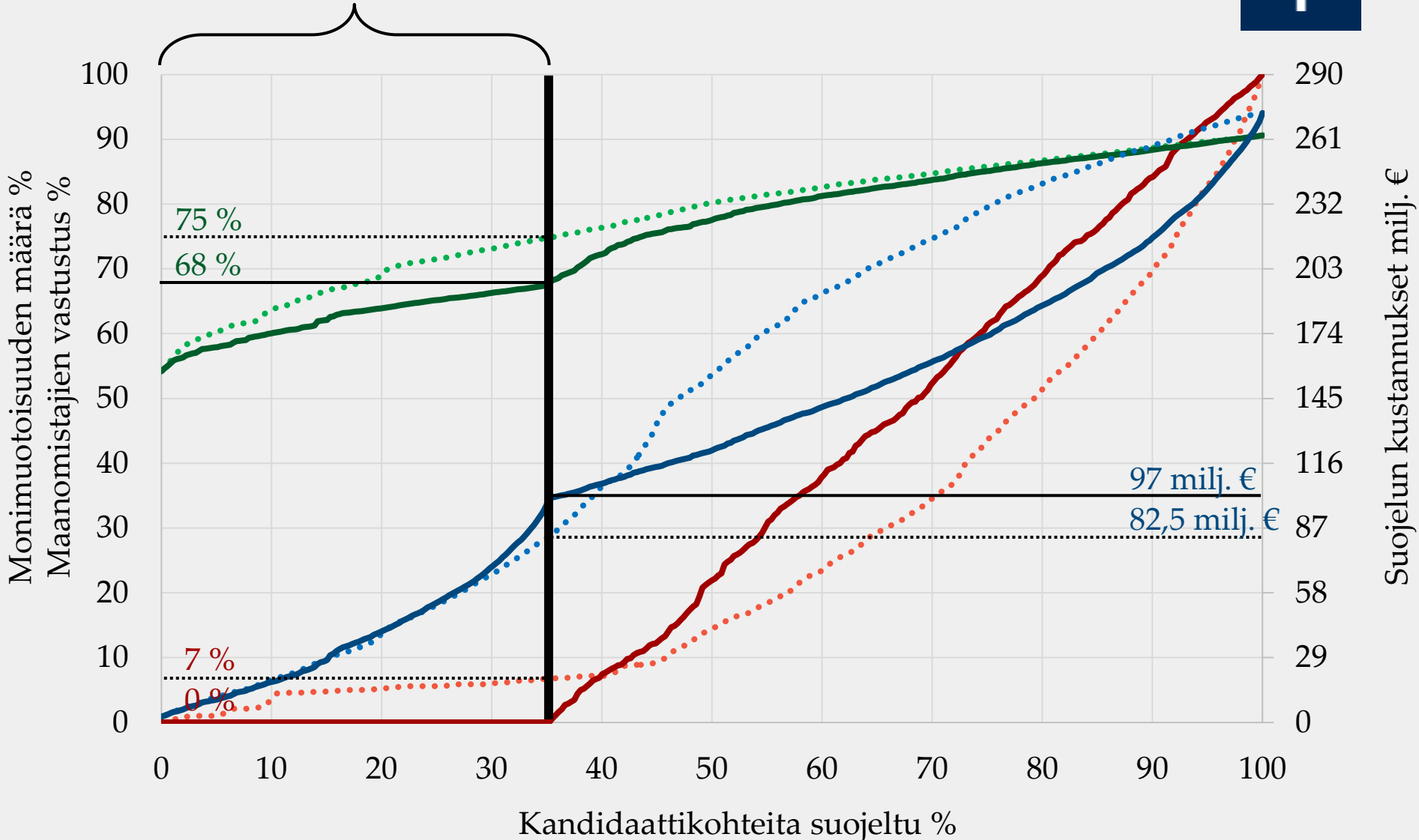
Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

Skenaario 2 Huomioidaan maanomistajien mielipide ja monimuotoisuus

Alueet, joita ei vastusteta
115 400 ha

Vihreä = monimuotoisuus

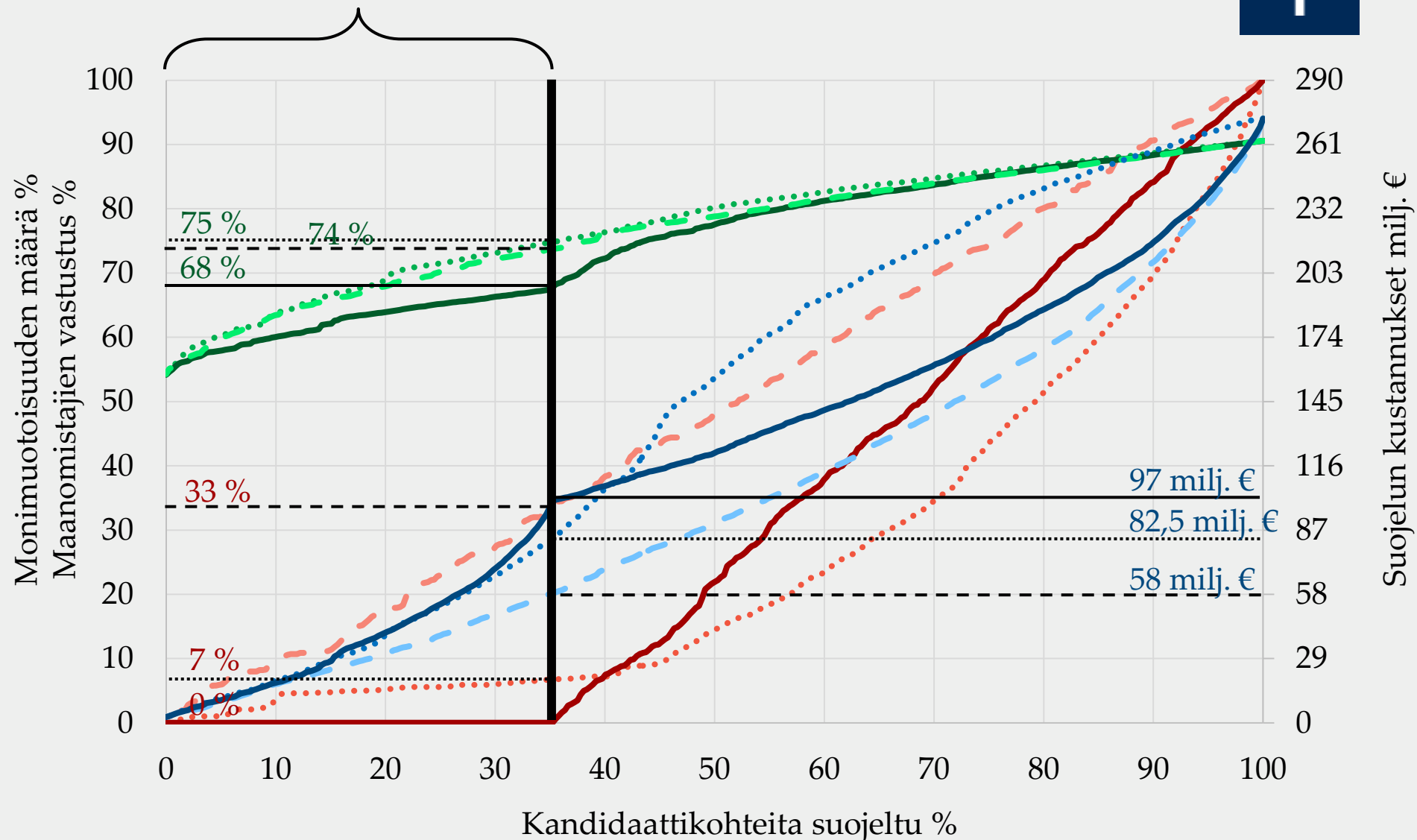
Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

Skenaario 3 Maanomistajat paitsiossa

Alueet, joita ei vastusteta
115 400 ha

Vihreä = monimuotoisuus

Punainen = vastustus

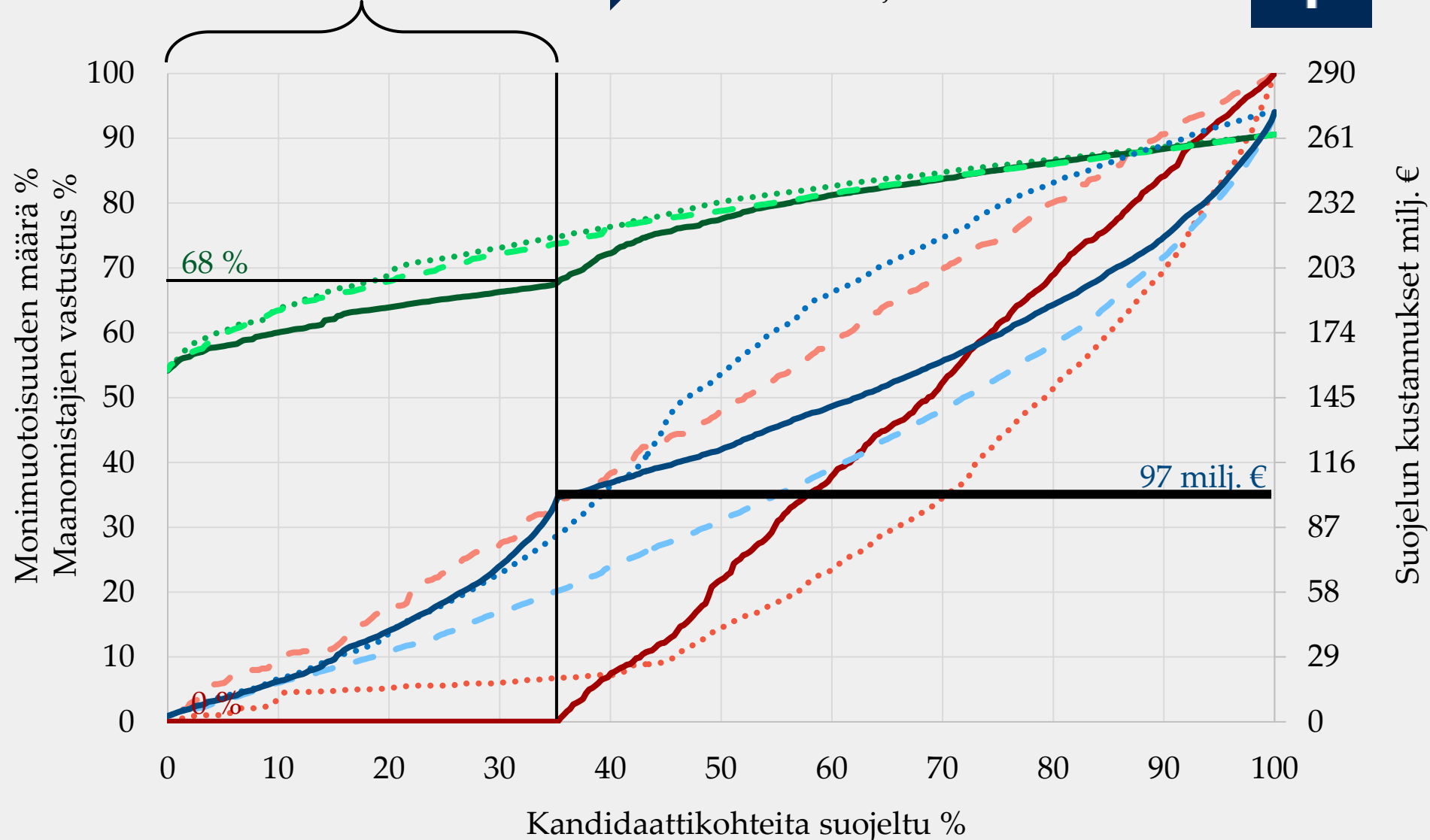
Sininen = kustannukset

Sken 1. 115 400 ha

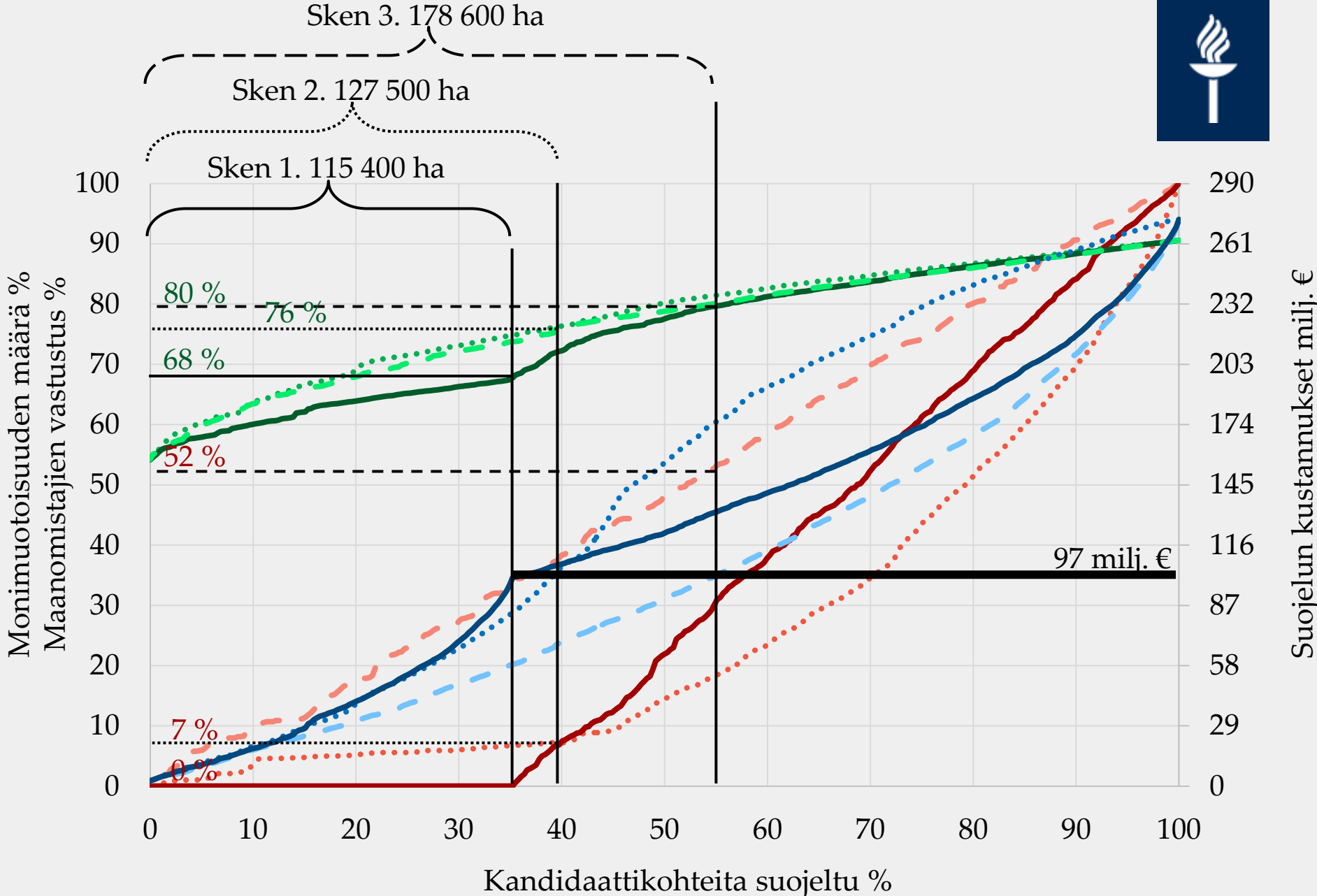
Fiksataan 97 milj. €

Vihreä = monimuotoisuus

Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

Vihreä = monimuotoisuus

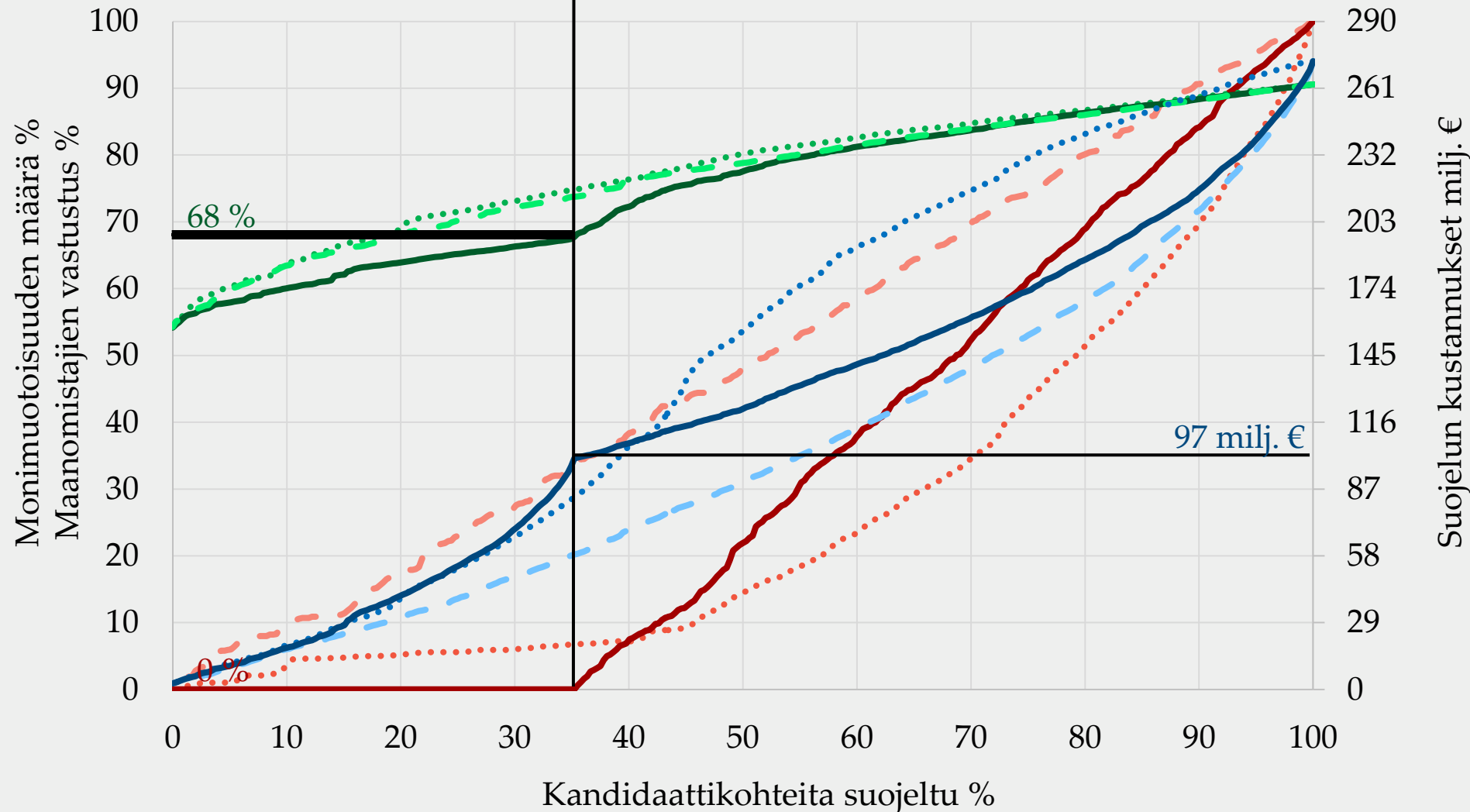
Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

Sken 1. 115 400 ha

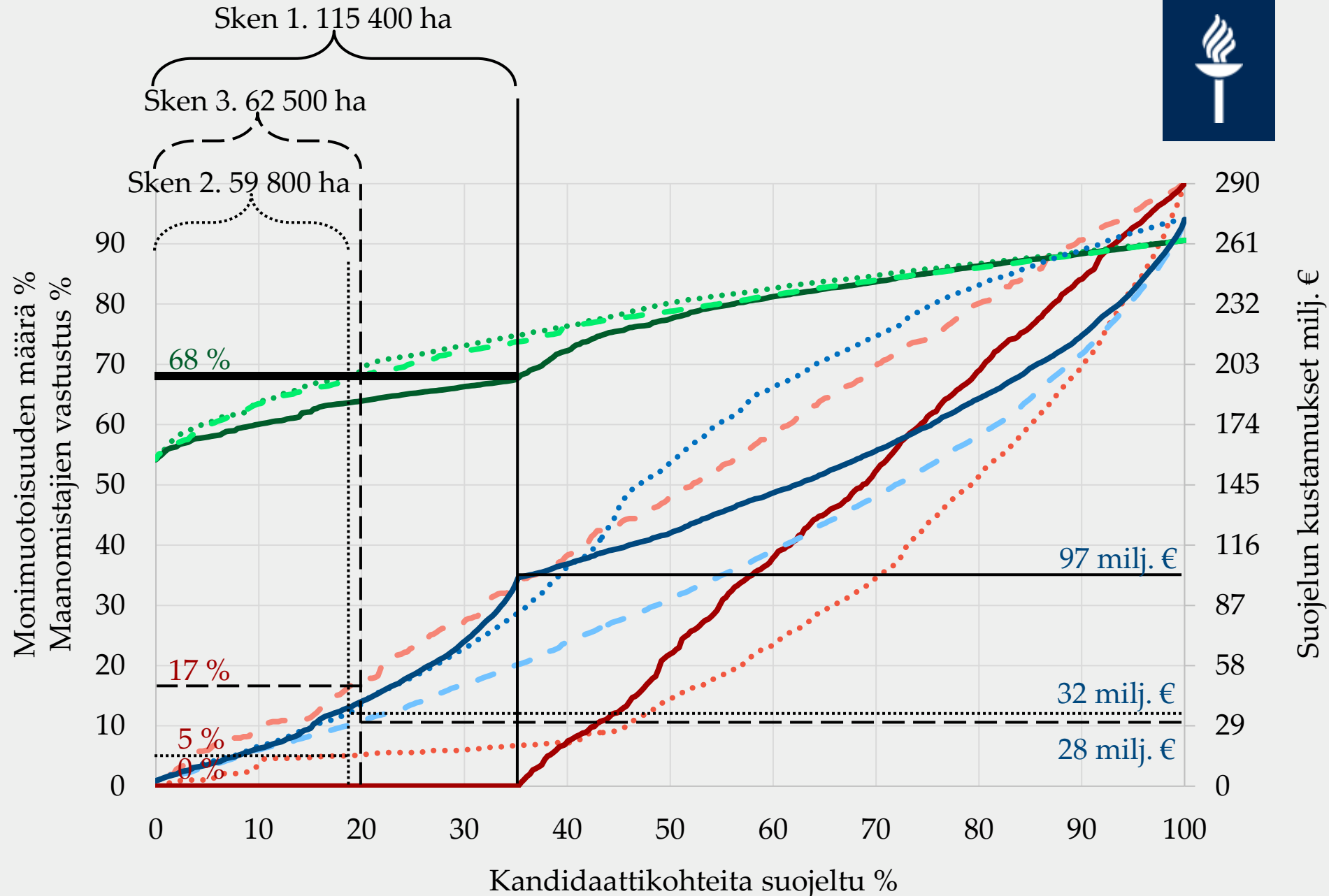
Fiksataan monimuotoisuuden määrä 68 %

Vihreä = monimuotoisuus

Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

Vihreä = monimuotoisuus

Punainen = vastustus

Sininen = kustannukset

Johtopäätökset

Tarkastellaanpa soidensuojelua

- suojeltavan pinta-alan,
- suojelun kustannusten tai
- suojellun monimuotoisuuden näkökulmasta,

niin vapaaehtoisuuteen perustuva soidensuojelu on kustannustehotonta (skenaario 1).

→ Suolunnon suojelussa puhdas vapaaehtoisuus ei johda win-win -tilanteeseen.

Johtopäätökset

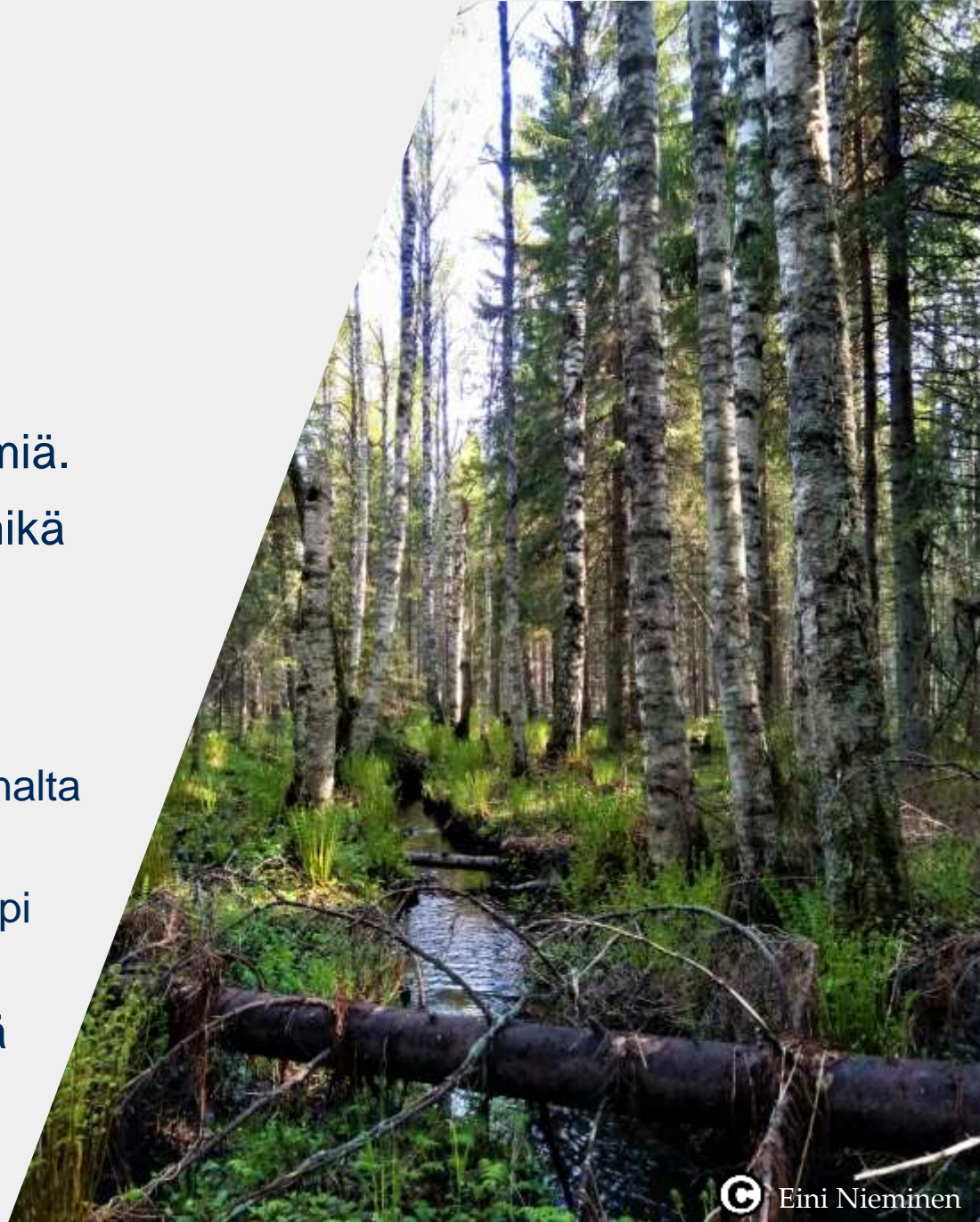
MUTTA!

- Maanomistajien mielipiteet kannattaa huomioida suojelusuunnittelussa (skenaario 2)!
- Voidaan tuntuvasti vähentää suojelun vastustusta...
- ...vaikka monimuotoisuutta saadaan suojeltua käytännössä yhtä paljon kuin jos maanomistajien mielipiteitä ei huomioitaisi lainkaan!

Johtopäätökset

- Trade-offit ovat väistämättömiä.
- Olipa käytetty suojelutapa mikä tahansa, niin aina voidaan suojella tavalla, joka on
 - halvempi ja/tai
 - monimuotoisuuden kannalta parempi ja/tai
 - maanomistajien helpompi hyväksyä.
- Poliittisesti päätettävä, mistä ollaan valmiita joustamaan.

Soidensuojelun tulevaisuus

 Daiga Brakmane/Flickr

HELMI-elin ympäristöohjelma:

- Valtioneuvoston periaatepäätös v. 2020?
- Tavoitteet suojelu-, ennallistamis- ja kustannustoimille v. 2030 asti

→ HELMI-ohjelman tavoitteena tällä hallituskaudella:

- Suojella 20 000 ha soita vapaaehtoisuuteen perustuen
- Ennallistaa suojelualueilla 12 000 ha

 Daiga Brakmane/Flickr

KIITOS!

JYU.WISDOM

MAJ JA TOR NESSLINGIN SÄÄTIÖ

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

METSÄHALLITUS

ZONATION
Conservation planning software